

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania S. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4 czerwca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża odwołującego się kosztami postępowania kasacyjnego organu rentowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację S. C. od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 11 lipca 2017 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołujący się zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Skargę kasacyjną oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego, przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie: 1/ art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), przez jego niezastosowanie, co doprowadziło do sytuacji, że Sąd Apelacyjny nie uwzględnił okresu od 26 kwietnia 1973 r. do 10 kwietnia 1975 r. odbywania przez wnioskodawcę służby wojskowej jako czasookresu wliczającego się do 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mimo że takie uprawnienie wynika wprost z treści zaskarżonego przepisu; 2/ art. 32 ust. 1-2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) w związku z art. 184 tej ustawy, przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że wnioskodawca nie legitymuje się uprawnieniem do zaliczenia okresu przebywania na zasiłku chorobowym w związku z wypadkiem przy pracy na poczet czasu wliczającego się do stażu pracy w warunkach szczególnych; 3/ art. 128 § 1 k.p. oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że czasem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wyłącznie czas, w którym praca ta jest efektywnie wykonywana, podczas gdy z punktu widzenia art. 128 § 1 k.p. jest to czas, w którym pracownik pozostaje w gotowości do świadczenia pracy tego rodzaju, co w konsekwencji doprowadziło do zakwestionowania okresu zatrudnienia wnioskodawcy, przez nieuwzględnienie, że wykonywał prace spawalnicze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 22 lutego 1973 r. do 1 czerwca 1986 r. 4/ art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 i 4 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, przez wadliwą wykładnię sprowadzającą się do tego, że praca spawacza świadczona przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie była pracą w szczególnych warunkach. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego oraz przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego, ewentualnie wniósł o uchylenie

zaskarżonego wyroku i uwzględnienie wniosku w całości oraz zasądzenie kosztów procesu za wszystkie instancje według norm przepisanych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości interpretacyjne lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów i podniósł, że „wysunięty w petitum skargi kasacyjnej zarzut błędnej wykładni art. 184 wymaga uzasadnienia - zgłoszonego w części wstępnej skargi - wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 2 KPC) ze wskazaniem na potrzebę dokonania wykładni ww. przepisów z uwagi na rozbieżności w orzecznictwie sądów”. Ponadto w sprawie nie zostały zaliczone na poczet wykonywania pracy w szczególnych warunkach okresy odbywania zasadniczej służby wojskowej przez wnioskodawcę oraz czas przebywania przez niego na zasiłkach chorobowych, co również jest odosobnione natle praktyki i utrwalonego orzecznictwa. Nieuwzględnienie to narusza nadto art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w brzmieniu zarówno przed, jak i po nowelizacji z dnia 1 stycznia 1975 r. Wnioskodawca pełnił obowiązki w zasadniczej służbie wojskowej na przełomie zmian w tej ustawie. W ocenie skarżącego przytoczone w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty wskazują na to, że „utrwalona na przestrzeni lat linia orzecznicza oraz poglądy ugruntowane przez Sąd Najwyższy w materii przesłanek spełnienia wymogów do przyznania uprawnionemu wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 nie była respektowana przez Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie, wobec czego zaaprobowanie stanowiska tego sądu wiąże się z nadużyciem prawa i akceptacją na wybiórcze traktowanie obywateli przez sądy powszechne”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wniesiona w sprawie skarga nie wykazała znaczenia jej rozstrzygnięcia dla realizacji tej publicznoprawnej funkcji skargi kasacyjnej, względnie potrzeby ujednolicenia orzecznictwa sądów powszechnych i rozwoju jurysprudencji.

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania przez autora skargi, że na podstawie tych samych przepisów prawnych w różnych sprawach tego samego rodzaju podejmowane są rozbieżne rozstrzygnięcia sądowe, które nie znajdują przekonującego uzasadnienia w różnicach wynikających z ustaleń sądu dotyczących okoliczności faktycznych lub prawnych w tych sprawach. Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a nadto przedstawienie przez skarżącego własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 30 stycznia 2003 r., I PZ 124/02, LEX nr 1130960 i z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Przesłanka ta wymaga więc wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się też sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej wyżej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku skarżący wskazując na potrzebę wykładni „art. 184” (nie precyzując jakiej ustawy), nie nawiązał do treści powołanego przepisu ani nie wyjaśnił, na czym polegają problemy w dekodowaniu zawartych w nim norm prawnych. Rolą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest zaś doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Oprócz „art. 184” skarżący nie nawiązał też do innych przepisów, takich jak art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) czy regulacje rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), chociaż to te przepisy stanowiły podstawę zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia i do ich wykładni oraz zastosowania należałoby odnieść zgłoszone przez autora skargi kasacyjnej wątpliwości prawne.

Odnosnie do podnoszonej przez skarżącego kwestii wliczania okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia rzutującego na prawo do emerytury wypada zauważyć, że była ona przedmiotem licznych wypowiedzi judykatury. Jak wskazano w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2018 r., III UK 57/17 (LEX nr 2497579), art. 108 ust. 1, a następnie art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nadawał żołnierzom zasadniczej lub okresowej służby wojskowej szczególne uprawnienia, nakazując wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym żołnierz podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających nie tylko z Kodeksu pracy (a zatem prawnopracowniczych), ale także z przepisów szczególnych. Z uregulowania tego wynikała zatem czytelna i językowo jednoznaczna zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był

zatrudniony w chwili powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Powołane przepisy statuowały zatem fikcję prawną, odnoszącą się do wszelkich przepisów szczególnych.

Kierując się tym zapatrywaniem, w judykaturze podjęto problematykę kwalifikacji służby wojskowej do celów emerytalnych, akcentując konieczność rozważania tej kwestii z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w okresie pełnienia przez ubezpieczonego służby wojskowej, a nie regulacji obowiązującej aktualnie. I tak w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06 (OSNP 2007 nr 7-8, poz. 108) wyrażono pogląd, że wykładnia gramatyczna powołanych unormowań (chodziło o art. 124 i art. 125 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym – jednolity tekst: Dz.U. z 1963 r. Nr 20, poz. 108 ze zm.) nie powinna nasuwać wątpliwości, iż okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Pogląd ten już na gruncie przepisów - pierwotnie - art. 108, a następnie art. 120 i art. 125 oraz ponownie art. 120 aktualnie obowiązującej ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej był wyrażany także w kolejnych wyrokach Sądu Najwyższego (wyroki: z dnia 22 października 2009 r., I UK 126/09, OSNP 2011 nr 7-8, poz. 12; z dnia 25 stycznia 2010 r., I UK 239/09, LEX nr 577820; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 215/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 219/09, LEX nr 590248; z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140; z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1227192; z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 217/13, LEX nr 1408682 i z dnia 8 kwietnia 2014 r., II UK 424/13, LEX nr 1466629).

Zasadniczą rolę w wyjaśnianiu tego problemu należy przypisać, powoływanej przez skarżącego, uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16

października 2013 r., III UZP 6/13 (OSNP 2014 nr 3, poz. 42 i OSP 2014 nr 12, poz. 110 z glosą K. Antonowa), w której stwierdzono, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W uzasadnieniu tej uchwały powiększony skład Sądu Najwyższego stwierdził, że rozstrzygany problem nie dotyczy ujmowania zasadniczej służby wojskowej jako okresu składkowego (albo zaliczalnego w rozumieniu poprzednich regulacji emerytalnych), lecz sprowadza się do określenia, czy ta służba jest równoznaczna z okresem pracy w szczególnych warunkach, wymaganym do nabycia wcześniejszej emerytury. Sąd Najwyższy wyraźnie zaznaczył, że na gruncie przepisów ubezpieczeniowych okres zasadniczej służby wojskowej nie jest obecnie i nigdy nie był okresem zatrudnienia (pozostawania w stosunku pracy), a to oznacza, że w okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej żołnierz nie był pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach. Uwzględnienie okresu tej służby w stażu ubezpieczeniowym (jako okresu zaliczalnego albo równorzędnego), było możliwe - co najwyżej - tylko na podstawie odrębnego przepisu. Zgodnie z obowiązującym przed dniem 1 stycznia 1975 r. brzmieniem art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL, okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zaliczał się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby albo w tej samej gałęzi pracy. Dodatkowo art. 106 ust. 1 tej ustawy nakazywał pracodawcy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej służby wojskowej, jego zatrudnienie na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia.

Z kolei szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia zostały uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), które w § 5 ust. 1 ustalało, że pracownikowi, który podjął zatrudnienie po odbyciu służby, należało zaliczyć okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od liczby lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z przywołanych regulacji - zdaniem powiększonego składu Sądu Najwyższego - wynikała zasada, zgodnie z którą pracownikowi, który we wskazanym terminie (30-dniowym) po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u tego pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, okres służby był wliczany do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Przepisy ustanawiały zatem fikcję prawną, z której wynikało, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powrócił do tego samego zatrudnienia w odpowiednim terminie, zachowywał - w okresie pełnienia tej służby - status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów emerytalnych. Powyższa zasada nie obowiązywała jednak wówczas, gdy okres służby wojskowej przypadał w innym czasie niż okres zatrudnienia.

Sąd Najwyższy podkreślił, że ustawa z dnia 30 stycznia 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym i ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej regulowała zasadniczą służbę wojskową, a jej przepisy gwarancyjne (odpowiednio art. 125 tej pierwszej oraz art. 108 ust. 1 tej drugiej) miały znaczenie dla uprawnień pracowniczych, zaliczając okres służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy albo od ciągłości pracy w danym zawodzie lub służbie bądź w szczególnych warunkach, od których zależy nabycie tych uprawnień (art. 125 ustawy z 1959 r.) oraz w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do

służby (art. 108 ustawy z 1967 r.), niemniej jednak nie może budzić wątpliwości, że znajdują one zastosowanie także w zakresie kwalifikowania takiej służby do okresów ubezpieczenia społecznego. Zasadnicza służba wojskowa była traktowana jako okres zaliczany do okresów zatrudnienia (w przepisach dekretu z 1954 r., w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - także w ustawach szczególnych z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin), a więc jako taka nie dawała samoistnie prawa do emerytury, podlegając doliczeniu do okresów zatrudnienia (pracy) i okresów z nimi równorzędnych. Dopiero w ustawie o z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) okres służby wojskowej został potraktowany, jako okres równorzędny z okresem zatrudnienia, a następnie, jako okres składkowy na podstawie ustawy o rewaloryzacyjnej. W tym czasie - poza wymienionymi wyżej przepisami ubezpieczeniowymi - obowiązywała także ustawa z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony, gwarantująca pracownikowi, po spełnieniu warunków w niej wskazanych (określonych w art. 106 ust. 1), wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby, oraz rozporządzenie wykonawcze z 1968 r., według którego pracownikowi, który podjął zatrudnienie (stosownie do zasad określonych w § 1 lub 2), zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w danym zakładzie lub gałęzi pracy oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Tak więc z językowej wykładni tego przepisu, w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że pod rządem ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i wydanego na jej podstawie (art. 108 ust. 4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby

podjął zatrudnienie w tych samych warunkach czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Oznacza to, że w powyższych okolicznościach taki okres służby wojskowej jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Innymi słowy, jeżeli zostały spełnione przez pracownika wskazane wyżej warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy, a okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Rozważania prawne zawarte w powołanej wyżej uchwale powiększonego składu Sądu Najwyższego znalazły odzwierciedlenie w kilku późniejszych orzeczeniach, w których - do celów emerytalnych - poddawano kwalifikacji okresy niezawodowej służby wojskowej pełnionej przez ubezpieczonego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 stycznia 2014 r., I UK 96/13, LEX nr 1498597; z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 349/12, LEX nr 1660824 oraz z dnia 8 kwietnia 2014 r., II UK 424/13, LEX nr 1466629).

Kontynuacją tej linii poglądów judykatury jest uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2015 r., III UZP 4/15 (OSNP 2015 nr 12, poz. 164), w której stwierdzono, że okres zasadniczej lub okresowej służby wojskowej odbytej w czasie od 29 listopada 1967 r. do 31 grudnia 1974 r. zalicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) także w sytuacji, gdy ubezpieczony bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej pracował w warunkach szczególnych oraz po zwolnieniu z tej służby podjął w innym zakładzie pracy zatrudnienie niestanowiące pracy w szczególnych warunkach, jeżeli zostały spełnione przesłanki, o których mowa w art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

(Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) oraz w § 2-5, 7 i 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. Nr 44, poz. 318, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.). Wreszcie w uchwale z dnia 14 lipca 2016 r., III UZP 9/16 (niepublikowanej) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że czas odbywania zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 26 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w brzmieniu ustalonym w jednolitym tekście (Dz.U. z 1984 r. Nr 7, poz. 31) do zmiany tego przepisu z dniem 9 grudnia 1991 r. zalicza się na warunkach określonych w tym przepisie - do okresu zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy w zakładach wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. w zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 ze zm.), wymaganego do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 tej ustawy w związku z art. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2004 r., o świadczeniach przedemerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 170 ze zm.).

W przypadku skarżącego organ rentowy uznał, że wnioskodawca udowodnił jedynie 8 lat, 9 miesięcy i 16 dni okresu pracy w warunkach szczególnych. Rozpoznając wniesione przez skarżącego odwołanie, Sądy obu instancji na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego stwierdziły, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż praca świadczona przez S. C. w okresie od 22 lutego 1973 r. do 1 czerwca 1986 r. wykonywana była w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z ustaleń faktycznych wynika, że „wnioskodawca był zatrudniony [...] Przedsiębiorstwie Budownictwa [...] w W. od dnia 22 lutego 1973 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ślusarza-spawacza. W okresie od 26 kwietnia 1973 r. do 10 kwietnia 1975 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Od 25 kwietnia 1975 r. ponownie został zatrudniony w Przedsiębiorstwie jako ślusarz w Warsztacie Mechanicznym. Od 26 lipca 1978 r. do 5 maja 1979 r. wnioskodawca był zatrudniony w ramach rehabilitacji po wypadku przy pracy na stanowisku robotnika gospodarczego placowego, zaś od 6 maja 1979 r. Do 31 stycznia 1982 r. jako dozorca. Od 1 lutego 1982 r. wnioskodawca był zatrudniony jako ślusarz. W okresie od 26 kwietnia 1983 r. do 6 maja 1983 r. S. C.

był na przeszkoleniu wojskowym. Od dnia 1 września 1984 r. zatrudniony był jako mechanik. Od 2 czerwca 1986 r. wnioskodawca uzyskał angaż jako palacz.” (uzasadnienie wyroku s. 7). Sądy obu instancji nie dały wiary zeznaniom wnioskodawcy i przesłuchanych w sprawie świadków w zakresie, w jakim twierdzili oni, że przez cały okres zatrudnienia od 22 lutego 1973 r. do 1 czerwca 1986 r. wykonywał on pracę jako spawacz, z uwagi na to, że zeznania te pozostawały w całkowitej sprzeczności z informacjami zawartymi w aktach osobowych wnioskodawcy. Wprawdzie jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, „w legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy widnieje wpis o zatrudnieniu z dniem 22 lutego 1973 r. na stanowisku spawacza, jednak Sąd Okręgowy miał na uwadze, że w krótkim okresie po zatrudnieniu wnioskodawca rozpoczął odbywanie służby wojskowej, a po powrocie z niej został zatrudniony na stanowisku ślusarza. W całej dokumentacji pracowniczej S. C. nigdzie nie znalazł się wpis, by był zatrudniony na stanowisku spawacza” (uzasadnienie wyroku s. 3, 7). W związku z powyższym Sądy uznały, że ubezpieczony nie legitymuje się 15-letnim okresem pracy warunkach szczególnych. Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c. jest zaś związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Z uwagi na ocenę wskazanych wyżej okresów zatrudnienia, jako okresów niewykonywania przez skarżącego pracy w szczególnych warunkach, przedmiotem sporu nie stało się zaliczenie w poczet wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach przypadających na ten czas okresów odbywania przez skarżącego zasadniczej służby wojskowej oraz przebywania przez niego na zasiłkach chorobowych. Nie zostały bowiem spełnione eksponowane w powołanych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego przesłanki takiej kwalifikacji spornych okresów.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 102 k.p.c.